

Täysistunto

Keskiviikko 23.11.2022 klo 14.02—22.34

11. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 talousarvioesityksen (HE 154/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 277/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Asian käsittely keskeytettiin 22.11.2022 pidetyssä täysistunnossa. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Mäenpää, poissa. — Edustaja Kankaanniemi.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.15 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa puhemies! Talousarvion täydentävässä esityksessään hallitus tietysti pitkälti kirjaa ne tekijät, jotka ovat varsinaisen talousarvioesityksen antamisen jälkeen toteutuneet tai tulleet ilmi ja ovat toteutumassa. Tämä on tietysti se peruseriaate. Sitten on muutamia muita, sinänsä perusteltuja asioita.

Mutta erityisesti tässä yhteydessä lyhyesti totean, että Suomi on saanut niin IMF:ltä kuin Euroopastakin huomautuksia ja suorastaan varoituksia velkaantumisen vauhdista ja siitä uhasta, mikä sen sisään rakentuu, ja myös sitten korkojen noususta. Tiedämme, että meillä on inflaatio isona ongelmana tällä hetkellä, ja joudumme toteamaan, että tässä täydentävässä esityksessä hallitus ei ole pysähtynyt arvioimaan näitä tekijöitä, tätä velkaantumisvaroitusta ja sitten inflaatiota ja sen vaikutuksia, ollenkaan riittävästi. Tämä tilanne vaatisi uudelleentarkastelua ensi vuoden osalta hyvinkin vakavasti, koska muun muassa Suomen Pankin pääjohtaja Rehn eilen totesi Suomen Pankin ennusteena olevan sen, että ensi vuonna olemme taantumassa ja seuraavana vuonnakin erittäin pienessä talouskasvussa. Tämä heittää tummia pilviä Suomen talouden ylle, kun tiedämme, että samanaikaisesti meillä on sellaisia menoja, joita emme pysty välttämään. Osa johtuu meistä riippumattomista syistä, osa siitä, että hallitus on tällä kaudella lisännyt kulutusmenoja varsin runsaasti sellaisiin kohteisiin, joista lasku kertyy tulevina vuosina, ensi vuonna ja siitä eteenpäin, täysimääräisesti.

Arvoisa puhemies! Erityinen huoli on siitä, että maatalouden osalta ei ole tässä esityksessä niitä varoja, jotka tarvittaisiin, jotta viljelijät voisivat vahvalta pohjalta suunnitella ensi kevään töitään ja kylvöjään, ja tämä vaarantaa meidän elintarvikehuoltoa lähiaikoina, ja kun kansainvälinen tilanne on se, mikä on, niin tilanne on erittäin vaikea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

Toinen kysymys on tämä sote-uudistuksen rahoitus, jossa lakisääteisiä tehtäviä alueilla ei pystytä tuottamaan näillä resursseilla, jotka hallitus on varannut, ja tähän ei ole löydetty lisärahoitusta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

18.18 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tässä talousarviota 23 täydentävässä esityksessä on pelastustoimelle osoitettu 1,1 miljoonaa euroa, ja suluissa on muun muassa pelastajakoulutus. Haluan tämän Kuopion pelastusopiston ottaa sen takia esille, että me tiedämme, että vuodesta 2024 alkaen pelastajakoulutus, pelastajien koulutusmäärä, pitää tuplata. Se tarkoittaa käsitykseni mukaan noin tuhatta pelastajaa vuodesta 24 sitten tuonne 2030:een saakka, ja se kustannusarvio on 41 miljoonaa tämänhetkisen tiedon mukaan. Ja kun ajatellaan, mitä tänne pelastusopistoon Kuopioon nyt satsataan, niin kyllähän tässä on ilmeinen ristiriita. Me kaikki tiedämme, että näitä pelastajia oikeasti tarvitaan, koska eläköityminen on rajua. Kuopion pelastusopistoon on satsattu paljon infraan, maakuntaliitto on satsannut sinne paljon, ja se koulutus, mitä siellä annetaan, on todella korkeatasoista. Ainut ongelma tässä nyt taas on se, että rahat puuttuvat, vaikka tarve on tiedossa. Sen takia koen, että tämäkin täydentävä esitys on ristiriidassa juuri tämän Kuopion pelastusopiston todellisen tarpeen kanssa.

Jos me ajatellaan tätä tulevaisuutta, niin eihän tässä vain ole sellainen sisällä — täällä ei ole tietenkään ministeriä nyt vastaamassa, onko tästä suunnitelmia — että jotenkin tämä Kuopiossa annettava pelastusopetus siirrettäisiin jonnekin muualle tai ruvettaisiin osittamaan, koska se ei välttämättä ole ihan järkevää nimenomaan sen ison satsauksen takia, mitä sinne on satsattu?

Ja toinen asia, minkä haluan nostaa esille: Kun niitä pelastajia nimenomaan tarvitaan ja pelastajan koulutus kestää noin puolitoista vuotta ja nyt ministeriö suunnittelee, että tästä koulutuksesta tulisi AMK-pohjaista, niin täytyy kysyä, kohtaavatko sitten koulutus ja varsinaiset työtehtävät, koska pelastajat tekevät sitä fyysistä työtä useimmiten. Totta kai heidän pitää pystyä integroimaan tietojärjestelmiä ja muita muiden pelastusalan viranomaisien kanssa, mutta siitä huolimatta, jos kerran rahasta on pulaa, niin kannattaako sitä koulutusta sitten vuodella pidentää AMK-pohjaiseksi, kun kyse on pelastajista, jotka tekevät sitä arvokasta työtä? Jotenkin tuntuu, että meillä joskus — mihin edustaja Kankaanniemi viittasi — nämä taloudelliset realiteetit ja ministeriön suunnitelmat ovat ristiriidassa sen todellisen tarpeen kanssa, mitä yhteiskunnassa on, esimerkiksi juuri näitten pelastajien kohdalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Marttinen.

18.21 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kieltämättä tämä täydentävä budjettiesitys on tänä vuonna varsin mittava määrärahoiltaan. Usein nämä ovat olleet sellaisia pikemminkin teknisiä, joilla on korjattu, niin kuin edustaja Kankaanniemi täällä pitkällä kokemuksella kertoi, mikä tämän täydentävän talousarvion tarkoitus on. Mutta nyt kuitenkin näitä määrärahalisäyksiä tehdään tai esitetään yli 800 miljoonalla eurolla, ja näin ollen kyllä täällä on siis myös aika paljon näitä poliittisia valintoja mukana.

Herra puhemies! Kaikkienensa tämä ehdotettu velanotto ensi vuonna kipuaa edelleen yli kahdeksan miljardin euron, ja aikaisemman VM:n ennusteen mukaan meidän julkisen ve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

lan suhde bruttokansantuotteeseen jatkaa kasvuaan tästä hetkestä pitkälle tuonne seuraaville vuosikymmenille, eli tämä, sanotaan, suuntaus on kyllä erittäin huolestuttava kaikinensa. Mutta toisaalta toivotaan näin, että ehkä suhtautuminen kuitenkin myös salin vasemmassa laidassa on muuttunut tai ainakin toivottavasti muuttumassa velkaantumista kohtaan sen myötä, kun korkotaso on lähtenyt voimakkaaseen nousuun ja meillä kuitenkin valtionlainojen korkomenot ovat nyt jo kaksinkertaistumassa. Käytännössä tulevaisuudessa kuitenkin tämä entistä painavampi velkamäärä ja vastaavasti taas sitten korkeammat korkokulut edelleen kaventavat voimakkaasti myös sitä finanssipoliittista liikkumavaraa, ja meidän on aivan välttämätöntä pystyä kääntämään tämä suuntaus, jotta tulevina vuosina ja vuosikymmeninä ylipäänsä suomalaisten hyvinvointipalveluista ja hyvinvoinnista voidaan pitää huolta.

Herra puhemies! On kuitenkin niin, että ei tämä hallitus tai varsinkaan keskustapuolue tule kyllä jäämään historiaan puolueena, joka piti Suomen valtiontaloudesta, julkisesta taloudesta, hyvää huolta. Muistan vielä joitakin vuosia sitten, miten valtiovarainministeri Saarikko hyvin vahvasti puhui tämän talouskurin ja vastuullisen taloudenpidon puolesta, mutta nytten tässä on käynyt niin, että kun hallitukselle tulee ongelmia tai probleemeja eteen, niin käytännössä ainoa asia, millä siitä päästään eteenpäin, on lisävelanotto, tehdään se sitten varsinaiseen budjettiin tai lisätalousarvioiden kautta. Ja nythän me julkisten tietojen kautta tiedämme sen, että tämä niin sanottu lisätalousarvioesitys on sieltä sitten tulossa, ja nähtäväksi jää, minkäkokoinen esitys kaikinensa tämä tulee olemaan. Mutta kyllä kentän palaute on sitä luokkaa, että eivät ihmiset tätä suuntaa arvosta.

Herra puhemies! Meillähän sitten seuraavina viikkoina keskustellaan myös opposition vaihtoehtobudjeteista, ja tulemme esittämään merkittävästi säästöjä, rakennetoimia, kasvua parantavia toimia, koska näitä kaikkia tarvitaan, jotta tästä päästään eteenpäin. Pelkästään tällaisella velkavetoisella finanssipolitiikalla, mitä maan hallitus harjoittaa, tästä suosta ei kyllä nousta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kyllönen.

18.24 Merja Kyllönen vas: Arvoisa puhemies! Joskus yksityiskohdilla ja pienillä ratkaisuilla on iso alueellinen vaikutus. Tämä hallitus on päättänyt satsata myöskin luontoarvoihin ja luontoasioihin. Sanginjoen luonnonsuojelualueen haltuunottoon ja retkeilymahdollisuuksien kehittämiseen ollaan tässä täydentävässä esityksessä esittämässä 1,9 miljoonan euron lisäystä.

Jos joku miettii, mikä arvo on tällä paikalla, niin Sanginjoen ulkoilumetsä sekä Isokankaan ja Asmonkorven yksityiset luonnonsuojelualueet siirtyivät Metsähallituksen luontopalvelujen hallintaan keväällä vuonna 2021 Oulun kaupungin ja Koneen Säätiön toimesta. Tämä kahden ja puolen tuhannen hehtaarin yhtenäinen metsäinen virkistysalue sijaitsee Oulussa vain noin 15 kilometriä kaupungin keskustasta. Pohjanmaan—Kainuun luontopalvelut käynnisti toukokuussa 21 Sanginjoki 2030 -projektin, jonka tarkoituksena on ollut määritellä tälle alueelle ja sen hoidolle ja kehittämiselle yhteinen päämäärä, ja halutaan tunnistaa myöskin alueen toimijat ja erilaiset asiakastarpeet. Ja lyhyen aikavälin tavoitteena on ollut taata, että virkistyskäytön palvelut toimivat jatkossa siellä kaikkien alueen ihmisten käytössä.

Tämän kokonaisalueen kehittämiseen on hyödynnetty sitten myöskin kansalaisosallisuutta, ja sen vuoksi haluan tänä päivänä erityisesti nostaa tämän hankkeen esille, että sillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

on tälle seutukunnalle kyllä valtavan iso merkitys. Ja vaikka luonnon taloudellisia arvoja ei aina kaikistellen tunnisteta, niiden mittaamattomien arvokkaiden muiden vaikutusten ohella myöskin taloudellinen merkitys tällä alueella on todella iso. Kiitoksia hallitukselle tästä linjakkaasta teosta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Autto.

18.26 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Tämmöisenä maailmanaikana tietysti asioiden tärkeysjärjestyksen tulee olla se, että kaiken edelle menevät maan puolustuksen ja kokonaisturvallisuutemme vahvistamisen tarpeet. Toisaalta huoltovarmuus täytyy turvata ja myös jo rakentaa sitä tulevaa kasvua kansantaloudellemme ja menestystä kansakunnalle niin, että voimme panostaa ventialojemme kasvumahdollisuuksiin. Tässä mielessä tässä talousarvion täydentävässä esityksessä on aivan olennaisia asioita, vaikkapa rahat Nato-hakemusprosessin loppuun saattamiseen ja tulevaan jäsenmaksuun. Myös Rajavartiolaitykselle osoitettavat määrärahat rajaesteen pilotoimiseksi ja toteuttamiseksi itärajalle ovat välttämättömiä asioita, joista viranomaiset näkevät, että Suomen on ne toteutettava, jotta maamme turvallisuus taataan. Eli tässä mielessä hallitukselle pitää antaa kiitosta siitä, että näitä asioita, joita yhdessä parlamentaarisesti olemme halunneet viedä eteenpäin, nyt toteutetaan.

Mutta, arvoisa puhemies, huoltovarmuuden osalta asiat ovat sillä tavoin puolitiessä, että oppositionkin on ollut pakko tehdä välikysymys maataloutemme tilanteesta. Erityisesti paljon energiaa tarvitsevat tilat ovat suurissa vaikeuksissa, kotieläintuotanto Suomessa on suurissa vaikeuksissa tällä hetkellä. Näihin kysymyksiin tietysti lähiaikoina tulemme sitten myös välikysymyskäsittelyn yhteydessä palaamaan.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkäpä se kokonaisturvallisuutemme kannalta aivan olennainen ja hyvinvointiyhteiskunnan kannalta kaikkein olennaisin kysymys, miten turvataan julkisen talouden kestävyys, on edelleen myös tämän talousarvion täydentävän esityksen jälkeen täysin kysymysmerkki. Maan hallituksella ei valitettavasti ole suunnitelmaa siitä, miten julkinen talous saadaan tasapainoon, miten valtion velkaantuminen saadaan taistuttamaan, ja tämä on eittämättä asia, johon täytyy pystyä paneutumaan. Ymmärrämme myös oppositiossa sen, että kriisit tuovat välttämättömiä lisämenoja, mutta silloin täytyy myös pystyä menojen priorisoimaan ja säästämään jostain vähemmän tärkeästä, jotta kokonaisuus pysyy tasapainossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

18.28 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies, kiitos! Tässä talousarvioesitystä täydentävässä esityksessä kohonnutta sähkön hintaa muun muassa ehdotetaan kompensoitavaksi erillisellä väliaikaisella sähkötuella niille kotitalouksille, jotka eivät pysty hyödyntämään verotuksesta tehtävää sähkövähennystä. Tähän ehdotetaan 85 miljoonaa euroa rahoitusta, ja lisäksi tuen toimeenpanoon ehdotetaan Kansaneläkelaitokselle 6 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

Tämä esitys on sosiaali- ja terveystaloudessa käsittelyssä, ja on todettava se, että tämä väliaikaisen sähkötuen omavastuuraja, 400 euroa, on niin korkea, että jo tämänkokoisen sähkölaskun maksaminen voi aiheuttaa kotitalouksille kohtuuttoman tilanteen keskituloisesta pienituloiseen perheeseen. Näillä perheillä ei ole mahdollisuutta sopeuttaa sähkö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2022 vp

laskua nopeasti etenään talven alla, kun monella suuri sähkölasku johtuu sähkölämmityksestä. Tässä tilanteessa hallitukselta kaivattaisiin päättäväisiä toimenpiteitä esimerkiksi sähköpörssistä johtuvien kohtuuttomien sähkön hintojen laskemiseksi, mikä olisi perusteltua jo siksi, että tuotantokustannukset eivät ole kasvaneet läheskään vastaavassa tahdissa.

Haluan myös kommentoida tätä Pelastusopiston ja pelastajakoulutuksen ja ensihoitajien tilannetta, mikä täällä keskustelussa nousi esille. Tein juuri kirjallisen kysymyksen, mikä liittyy ensihoitajakoulutuksen lisäämiseen Suomessa. Minulla on tällaiset luvut: yhteishaussa 2022 ensihoitajaksi oli avoinna 320 opiskelupaikkaa, hakijoita oli 8 769. Tämä on valtava määrä ja kertoo siitä, että ensihoitajakoulutus, niin se perustaso kuin myös ammattikorkeakoulutaso, on erittäin suosittua tällä hetkellä. On tärkeää, että kun tällainen ala kiinnostaa nuoria ja myös aikuisia opiskelijoita, sinne kohdennettaisiin sitä resurssia ja opiskelupaikkoja avattaisiin. Sieltähän sitten siirrytään erityisesti sille alalle, mistä puuttuu henkilöstöä — puhutaan juurikin siitä pelastusalaista ja ensihoidosta, ambulanssista, tehohoito-osaamisesta. Toivoisin, että hallitus lukee tarkasti sen kirjallisen kysymyksen ja ryhtyisi myös sitten toimiin sen hyväksi, että saisimme lisää ensihoitajakoulutusta Suomeen.

Nostan esille vielä sote-rahoituksen puutteen: puolitoista miljardia puuttuu hyvinvointialueilta rahaa. Olen sen toki monta kertaa täällä sanonut, mutta korostan edelleen, että hyvinvointialueiden rahapula tarkoittaa sitä, että asiakasmaksut nousevat, ja ainakin Länsi-Uudellamaalla, josta itse tulen, jossa olen aluevaltuutettuna, olen kauhulla seurannut tilannetta, että esimerkiksi omaishoidon tuki voi laskea. Ainakin Espoo on kaupunkina sellainen, joka on voinut vähän enemmän sitä maksaa. Huolestuttavia kehityskulkuja. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.